

Nr 861

Av herr Eliasson i Sundborn m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 95, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 31 maj 1963 (nr 268) om igångsättningstillstånd för byggnadsarbete.

(Lika lydande med motion nr 704 i Första kammaren)

Det är obestriddigt att vi för den överskådliga framtiden måste räkna med ett ständigt ökat byggnadsbehov. För närvarande är uppmärksamheten särskilt riktad på den starkt ökade bostadsefterfrågan. I storstadsregionerna och särskilt i stockholmsområdet har bostadsbristen under den senaste tiden blivit ett alltmer svårbemästrat problem. Men även inom andra sektorer har vi att emotse en stegrad byggnadsefterfrågan, t. ex. i fråga om byggnader för näringslivet, trafikanläggningar av olika slag, gemensamhetsanordningar och fritidsbebyggelse. Det måste självfallet vara en angelägen uppgift för samhället att medverka till att den ökade byggnadsefterfrågan kan tillgodoses. Av central betydelse är härvid givetvis, att arbetskraft i tillräcklig utsträckning står till förfogande för byggnadsbehoven.

I proposition nr 95 föreslås på grundvalen av en inom inrikesdepartementet upprättad promemoria, att lagen om igångsättningstillstånd för byggnadsarbete skall kompletteras med en fullmakt för Kungl. Maj:t att, då allvarlig brist på byggarbetskraft råder inom visst område, förorda att under viss tid igångsättningstillstånd skall krävas för sådant byggnadsarbete inom området som är att anse såsom mindre angeläget från allmän synpunkt.

Förslaget gäller sålunda inte enbart den nu akuta situationen utan avser en mera permanent fullmakt för regeringen att fördela resurserna inom byggnadsverksamheten. Vad fullmakten skall innebära är inte närmare preciserat i propositionen. Vad som skall hänföras till mindre angelägna byggnadsobjekt och sålunda kunna regleras genom särskilda krav på igångsättningstillstånd kan enligt propositionen inte bestämmas en gång för alla. Det skall i stället vara regeringen som med hänsyn till situationen på byggnadsmarknaden skall välja ut dessa objekt. Det skall sedan ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen eller, efter dess bemyndigande, länsarbetsnämnden att från fall till fall pröva när igångsättning skall få ske inom de sektorer av byggnadsverksamheten som regeringen på grundval av fullmaktslagen belagt med krav på särskilda igångsättningstillstånd.

Det är enligt vår mening anmärkningsvärt, att departementschefen inte lämnat någon redovisning för de delar av byggnadsverksamheten som skulle kunna drabbas av fullmaktslagen. Departementschefen har i stället valt att räkna upp vissa sektorer, som knappast skulle kunna drabbas av igångsättningsförbudet, d. v. s. de prioriterade områdena. Dit hör givetvis det angelägna bostadsbyggandet, varvid enligt den funktionella principen skall inräknas de för ett bostadsområde nödvändiga anläggningarna. Förutom skolor och anläggningar för vatten och avlopp skall sålunda även butiker i nya bostadsområden liksom anläggningar för kommunikationerna till och inom dessa områden tillhöra de prioriterade objekten. Prioritering avses vidare enligt propositionen tillkomma industrianläggning samt byggnader för sjukvård, socialvård och undervisningsväsendet i övrigt.

Med utgångspunkt från vad som lämnats utanför uppräknningen i propositionen synes man kunna antaga, att igångsättningsförbudet skulle kunna gälla exempelvis kyrkor, samlingslokaler, idrottsplatser och andra gemensamhetsanläggningar, vägbyggnader och kommunikationsanläggningar i övrigt samt vidare byggnader och anläggningar för handeln och övriga servicenärings. Till det anmärkningvärda måste sägas höra, att väsentliga områden, som närmast torde bli berörda av en reglering, inte beretts tillfälle att framföra sina synpunkter i remissyttranden över departementspromemorian.

Enligt en orakelmässig formulering i propositionen skall den föreslagna regleringen »inte tillämpas i vidare omfattning än det aktuella läget motiverar». Denna oklarhet i fråga om användningen av instrumentet gäller såsom ovan redovisats i första hand olika sektorer av byggnadsverksamheten. Men även i fråga om de geografiska områdena är utformningen opreciserad. Enligt departementspromemorian skulle regleringen kunna begränsas att endast avse storstadsregionerna. Departementschefen har i sin skrivning den vagare och vidare formuleringen, att regleringen skulle avse endast de delar av landet där akut arbetskraftsbrist råder.

En detaljreglering som den i propositionen föreslagna har givetvis inte någon produktionsstimulerande effekt. Det måste tvärtom hållas för sannolikt, att den till följd av en besvärande och kostsam administration skulle verka hämmande på produktionen. I den mån den skulle drabba t. ex. byggnadsbehov inom handeln och servicenäringsarna i övrigt, måste den ju också betraktas som ett ingrepp i näringsfriheten och konkurrensen och därmed som i väsentlig mån motverkande på strävandena till ökad effektivitet och produktivitet inom näringslivet.

Naturligtvis kan en detaljreglering i vissa lägen finnas nödvändig. Det måste då enligt vår mening avse helt extraordinära förhållanden. Den tidigare byggnadsregleringen under krigsåren och de första efterkrigsåren hade denna motivering. Det nuvarande läget kan emellertid inte sägas vara extraordinärt. För närvarande finns en akut situation med viss överefterfrågan på byggarbetskraft i vissa områden. För endast två år sedan

var situationen helt annorlunda. Då fann statsmakterna det angeläget att på olika sätt stimulera efterfrågan på byggarbetskraft. Lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete upphörde så sent som den 1 juli 1963, då givetvis inte någon extraordinär situation för byggnadsverksamheten låg inom synfältet. De nu aktuella svårigheterna ger inte belägg för att det ökade byggnadsbehovet i framtiden kommer att möta sådana arbetskraftsproblem, att dessa skulle kräva en detaljreglering. Departementspromemorian och propositionen kan inte heller sägas ge underlag för slutsatser i denna riktning.

Enligt vår mening finns det sålunda inte anledning att besluta om fullmakt för regeringen att reglera byggnadsverksamheten. Naturligtvis kan situationer uppstå, då det ur samhällsekonomisk synpunkt är angeläget att temporärt begränsa byggnadsverksamheten. Men medlet härför bör inte vara en detaljreglering som den i propositionen föreslagna utan åtgärder av mer generell karaktär.

I sammanhanget finner vi det angeläget att även påtala en annan faktor av betydelse. Den nuvarande bristsituationen på byggnadsmarknaden har till stor del sin förklaring i att näringsliv och bebyggelse så hastigt och i så stor utsträckning koncentrerats till vissa tätregioner. En aktiv lokaliseringspolitik, som inriktas på att främja företagsamhet och sysselsättning i områden där man nu har arbetslöshetsproblem, bör sålunda kunna möjliggöra, att befintliga byggnader och anläggningar i sådana områden i större utsträckning än nu kan utnyttjas för sina ändamål varigenom trycket på tätregionerna kan lättas, särskilt i fråga om bostadsmarknaden.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå propositionen nr 95 angående fullmakt för Kungl. Maj:t till viss reglering av byggnadsverksamheten.

Stockholm den 3 april 1964

Lars Eliasson

i Sundborn

Thorbjörn Fälldin

Per Svensson

i Stenkyrka

Alvar Andersson

i Knäred

Rune Gustavsson

i Alvesta